

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

των μαθητών από διάφορους
κινδύνους και συμφορές

Υπουργείο Εσωτερικών - Πολιτική Άμυνα
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - Γραφείο Πολιτικής Άμυνας

ΣΤΟΧΟΣ

Η Πολιτική Άμυνα του Υπουργείου Εσωτερικών και το Γραφείο Πολιτικής Άμυνας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, σας ενημερώνουν με το έντυπο αυτό για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται στα σχολεία, στην προσπάθεια αποτελεσματικής διαχείρισης έκτακτων καταστάσεων και συμφορών, καθώς και για τους διάφορους κινδύνους που πιθανόν να προκύψουν, όπως στην περίπτωση:

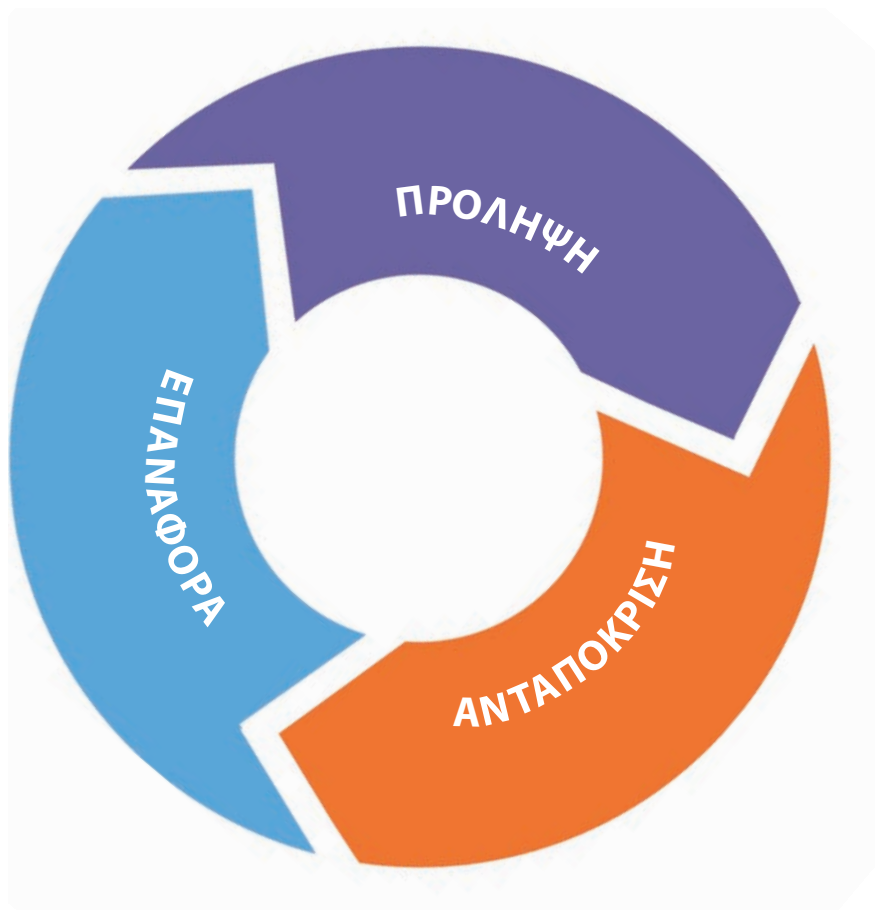
- σεισμού,
- φωτιάς,
- δυσμενών καιρικών συνθηκών,
- μεμονωμένου εχθρικού επεισοδίου.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Στα σχολεία όλων των βαθμίδων, παγκύπρια, τίθεται σε εφαρμογή το Σχέδιο Πολιτικής Άμυνας, το οποίο, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει ομάδες δράσης για τα πιο κάτω θέματα, τις οποίες στελεχώνουν εκπαιδευτικοί και μαθητές:

- Πρώτες Βοήθειες
- Πυρόσβεση
- Διάσωση
- Ασφάλεια
- Μέριμνα και Φροντίδα

Το γενικό συντονισμό για την οργάνωση των σχολείων έχει το Γραφείο Πολιτικής Άμυνας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Τα σχολεία θέτουν δοκιμαστικά σε εφαρμογή το Σχέδιο Δράσης τους, για σκοπούς άσκησης, τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΦΟΡΩΝ

Η διαχείριση έκτακτων καταστάσεων και συμφορών περιλαμβάνει τρεις φάσεις: **Πρόληψη, Ανταπόκριση και Επαναφορά.**

Φάση Α' Πρόληψη

Η φάση της πρόληψης αποτελεί το πιο σημαντικό στάδιο για την αντιμετώπιση μιας συμφοράς. Ο σωστός σχεδιασμός και η κατάλληλη προετοιμασία συμβάλλουν αποτελεσματικά στην αποτροπή ή τη μείωση των συνεπειών μιας έκτακτης κατάστασης. Σ' αυτή τη φάση περιλαμβάνονται τα εξής:

- Οργάνωση Σχεδίου Δράσης.
- Εντοπισμός πιθανών κινδύνων και άμεσες ενέργειες.
- Εκπαίδευση προσωπικού και ανάθεση ευθυνών.
- Εξοπλισμός σχολείου με τα κατάλληλα υλικά (π.χ. υλικό διάσωσης και υλικό πρώτων βοηθειών).
- Διεξαγωγή ασκήσεων ετοιμότητας.

Φάση Β' Ανταπόκριση

Σ' αυτή τη φάση εκδηλώνεται το κρίσιμο περιστατικό και έρχεται η ώρα να κάνουμε πράξη όλα εκείνα για τα οποία έχουμε προετοιμαστεί. Συγκεκριμένα:

- Μαθαίνουμε πόσο σοβαρό είναι το επεισόδιο.
- Λαμβάνουμε τα ανάλογα μέτρα.
- Εκκενώνουμε το κτήριο ή προστατεύομαστε μέσα στο σχολείο, ανάλογα με τον κίνδυνο.
- Ακολουθούμε τις οδηγίες σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης.

Φάση Γ' Επαναφορά

Με το πέρας του κινδύνου λαμβάνονται μέτρα για την επαναφορά στην ομαλότητα. Συγκεκριμένα:

- Συμπαραστεκόμαστε στους συμμαθητές μας.
- Βοηθούμε με τον τρόπο μας το έργο των εκπαιδευτικών.
- Ζητούμε βοήθεια αν έχουμε ανάγκη.
- Επανερχόμαστε στα μαθήματά μας.

**ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ
ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΣΤΗ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΙΑΣ
ΣΥΜΦΟΡΑΣ**

Πρωταρχικός στόχος του σχολείου σε μια έκτακτη κατάσταση είναι η ασφάλεια των μαθητών και του προσωπικού. Η επιτυχία του Σχεδίου Δράσης στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στους μαθητές. Βοηθούμε στην αντιμετώπιση ενός έκτακτου περιστατικού, εφόσον:

- Παραμένουμε ψύχραιμοι.
- Ακολουθούμε τις οδηγίες των εκπαιδευτικών.
- Βοηθούμε συμμαθητές μας που χρειάζονται βοήθεια.
- Αναλαμβάνουμε τα καθήκοντα που μας έχουν αναθέσει στο Σχέδιο Δράσης.
- Αν παραστεί ανάγκη, καλούμε τον Πανευρωπαϊκό Αριθμό Κλήσης Έκτακτης Ανάγκης **112** ή το **199**.

KINΔΥΝΟΙ

- Σεισμός
- Φωτιά
- Δυσμενείς Καιρικές Συνθήκες
- Μεμονωμένο Εχθρικό Επεισόδιο

ΣΕΙΣΜΟΣ

ΦΩΤΙΑ

ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ
ΚΑΙΡΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟ
ΕΧΘΡΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

ΣΕΙΣΜΟΣ

Ο σεισμός είναι ένα φυσικό φαινόμενο, το οποίο εκδηλώνεται χωρίς σαφή προειδοποίηση, δεν μπορεί να αποτραπεί και παρά τη μικρή χρονική του διάρκεια, μπορεί να προκαλέσει μεγάλες υλικές ζημιές με επακόλουθα σοβαρούς τραυματισμούς και απώλειες ανθρώπινων ζώων.

Τι πρέπει
να κάνω πριν,
κατά και μετά
το σεισμό

Πριν το σεισμό

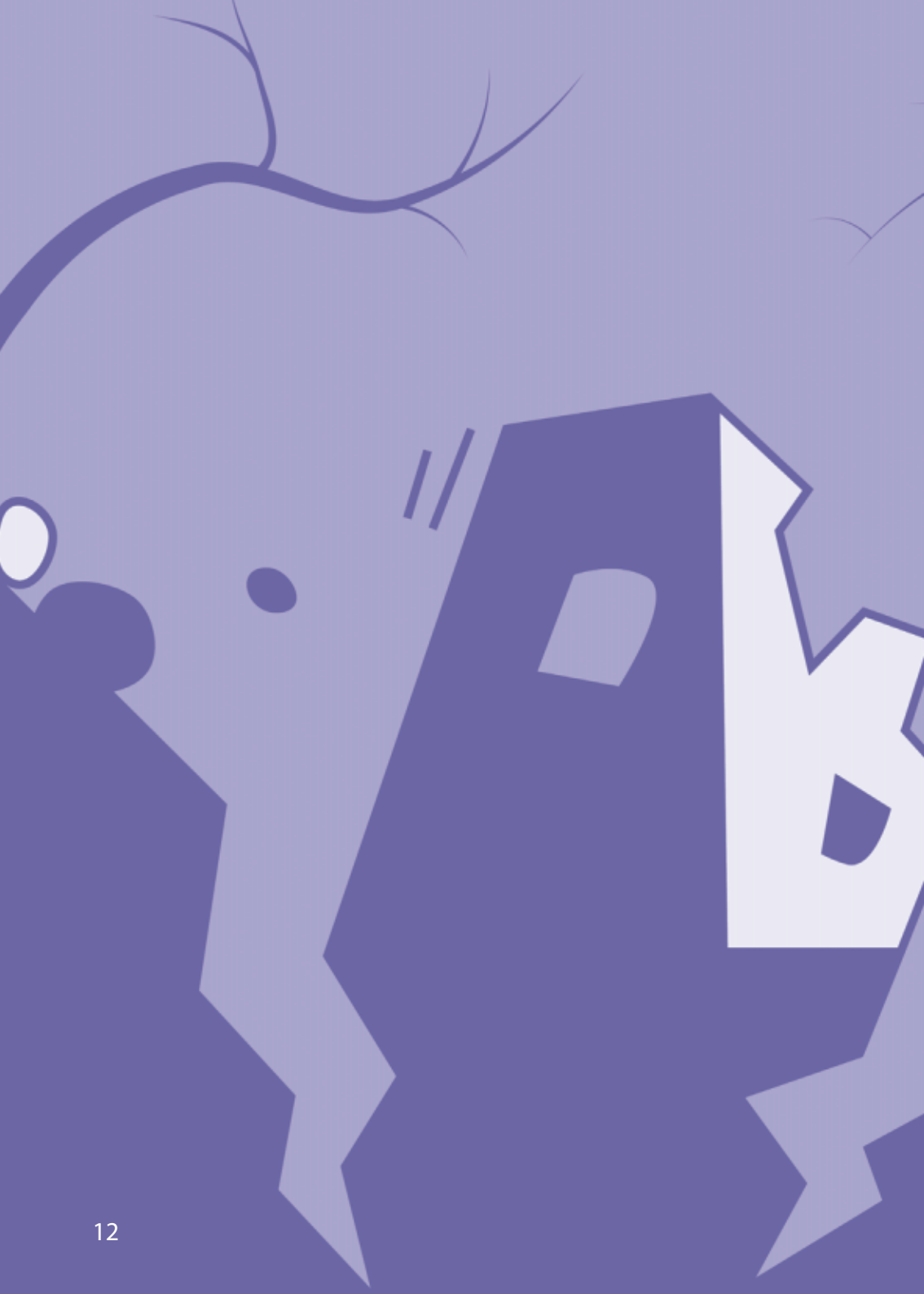
- Ενημερώνομαι έγκαιρα για τις ενέργειες στις οποίες θα προβώ και τα μέτρα που θα λάβω σε περίπτωση σεισμού.
- Μαθαίνω τη διαδρομή που θα ακολουθήσω για την έξοδό μου από το κτήριο και τη μετάβασή μου σε προκαθορισμένο, ασφαλές χώρο.
- Γνωρίζω καλά το ρόλο που μου έχει ανατεθεί.
- Συμμετέχω ενεργά στις ασκήσεις ετοιμότητας του σχολείου.

Κατά την ώρα του σεισμού

- Δεν πανικοβάλλομαι.
- Αναζητώ προστασία κάτω από το θρανίο, την έδρα ή άλλα έπιπλα, που υπάρχουν στο χώρο. Με το ένα χέρι προστατεύω το κεφάλι μου και με το άλλο σταθεροποιώ το έπιπλο.

- Αν δεν υπάρχουν έπιπλα, που μπορούν να προσφέρουν κάλυψη, κουλουριάζομαι στο πάτωμα, μικραίνοντας έτσι τον όγκο του σώματός μου και προστατεύω το κεφάλι με τα χέρια μου.
- Δεν προσπαθώ να διαφύγω από τα παράθυρα.
- Δεν βγαίνω στα μπαλκόνια.
- Δεν χρησιμοποιώ ποτέ τον ανελκυστήρα για διαφυγή.
- Αν βρίσκομαι έξω, στην αυλή του σχολείου, παραμένω εκεί, αλλά αποφεύγω να στέκομαι κοντά σε τοίχους, στέγαστρα, μπαλκόνια, καλώδια, ηλεκτρικούς πασσάλους ή κοντά σε αντικείμενα που δυνατόν να πέσουν από τη δόνηση και να με τραυματίσουν.

Μετά το σεισμό

- Εφαρμόζω το σχέδιο εκκένωσης του κτηρίου για μετάβαση στον προκαθορισμένο χώρο συγκέντρωσης.
- Κατά την έξοδό μου, τοποθετώ την τσάντα μου στο θρανίο, ώστε οι διάδρομοι να είναι ελεύθεροι και προστατεύω το κεφάλι με τα χέρια μου.
- Σε περίπτωση ελαφρού τραυματισμού, συνεχίζω και αποχωρώ με τους υπόλοιπους συμμαθητές μου στον προκαθορισμένο χώρο συγκέντρωσης.
- Σε περίπτωση σοβαρού τραυματισμού, παραμένω στο σημείο όπου βρίσκομαι μέχρι να σταλεί βοήθεια.
- Αν έχω εγκλωβιστεί ή παγιδευτεί κάπου και δεν μπορώ να διαφύγω, προσπαθώ με κάθε τρόπο να δώσω σημεία ζωής, ώστε τα σωστικά συνεργεία να με εντοπίσουν και να ασχοληθούν το ταχύτερο με τη διάσωσή μου.
- Δεν αγγίζω ηλεκτροφόρα καλώδια ή αντικείμενα που ακουμπούν σ' αυτά, γιατί υπάρχει κίνδυνος ηλεκτροπληξίας.
- Δεν εισέρχομαι σε κτήρια που έχουν υποστεί ζημιές.
- Αποφεύγω τη χρήση τηλεφώνου, εκτός αν υπάρχει πολύ σοβαρός λόγος και άμεση ανάγκη για βοήθεια.
- Αποφεύγω τη διάδοση μη έγκυρων πληροφοριών.

ΦΩΤΙΑ

Η φωτιά είναι το αποτέλεσμα της ανάφλεξης ενός υλικού, γεγονός που μπορεί να συμβεί, είτε σκόπιμα είτε ακούσια. Για την παραγωγή φωτιάς, πρέπει να συνυπάρχουν η καύσιμη ύλη, ο αέρας (οξυγόνο) και η θερμότητα, στοιχεία τα οποία αποτελούν το τρίγωνο της φωτιάς. Η φωτιά σταματά αν απουσιάσει ένα από αυτά τα τρία στοιχεία.

Μια μικρή εστία φωτιάς μπορεί κάτω από κατάλληλες συνθήκες να μετατραπεί σε πυρκαγιά με πολλές και καταστρεπτικές συνέπειες.

Τα Σχέδια Δράσης, στην περίπτωση των Δημόσιων Σχολείων, απαγορεύουν την εμπλοκή μαθητών στις προσπάθειες κατάσβεσης μιας πιθανής πυρκαγιάς. Οι μαθητές πρέπει να κατευθυνθούν το συντομότερο δυνατό σε ασφαλή χώρο.

Ποια μέτρα λαμβάνω πριν από την εκδήλωση μιας φωτιάς

- Συζητώ με τον καθηγητή και τους συμμαθητές μου τα πιθανά σενάρια σε περίπτωση εκδήλωσης μιας φωτιάς.
- Μαθαίνω τους χώρους του σχολείου και τις διαδρομές διαφυγής.
- Γνωρίζω τις ενέργειες που πρέπει να κάνω σε περίπτωση φωτιάς και το ρόλο που πιθανόν να μου έχει ανατεθεί.
- Απομνημονεύω τον Πανευρωπαϊκό Αριθμό Κλήσης Έκτακτης Ανάγκης **112** ή το **199**.
- Ενημερώνω τον καθηγητή μου σε περίπτωση που διαπιστώσω εκδήλωση φωτιάς.

Κατά την εκκένωση της αίθουσας πρέπει τα παράθυρα και οι πόρτες να μένουν κλειστές, για αποφυγή εξάπλωσης της φωτιάς.

Ανταπόκριση – Ενέργειες κατά την εκδήλωση φωτιάς

- Προσπαθώ να κρατήσω την ψυχραιμία μου, ο πανικός είναι ο χειρότερος σύμβουλος.
- Ακολουθώ τις οδηγίες των εκπαιδευτικών.
- Αν βρίσκομαι σε ανοικτό εξωτερικό χώρο, παραμένω εκεί.
- Αν βρίσκομαι σε κλειστό χώρο:
 - απομακρύνομαι ψύχραιμα στον προκαθορισμένο χώρο συγκέντρωσης,
 - αποφεύγω τη χρήση ανελκυστήρα,
 - σε περίπτωση πυκνού καπνού μετακινούμαι όσο το δυνατόν πιο χαμηλά στο πάτωμα.
- Αν πιάσουν τα ρούχα μου φωτιά:
 - **σταματώ:** δεν τρέχω αφού έτσι δυναμώνω τη φωτιά,
 - **πέφτω:** πέφτω κάτω στο πάτωμα ή στο έδαφος,
 - **κυλιέμαι:** προστατεύω το κεφάλι μου με τα χέρια και κυλιέμαι. Μ' αυτόν τον τρόπο θα σβήσω τις φλόγες.

ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΚΑΙΡΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Γενικά

- Ενημερώνομαι για τις καιρικές συνθήκες από το δελτίο καιρού.
- Μαθαίνω για τα προμηνύματα του καιρού (π.χ. χαμηλό πέταγμα πουλιών σημαίνει ότι έρχεται βροχή, πυκνά μαύρα σύννεφα σημαίνει ότι έρχεται καταιγίδα).
- Ντύνομαι ανάλογα με τον καιρό.
- Πληροφορούμαι έγκαιρα για τα μέτρα πρόληψης και το Σχέδιο Δράσης σε περίπτωση δυσμενών καιρικών συνθηκών.

Μέτρα Πρόληψης

Πλημμύρες

Πλημμύρα, είναι η ανεξέλεγκτη κατάκλυση μιας περιοχής από νερό λόγω έντονων καιρικών φαινομένων.

Ποια μέτρα λαμβάνω σε περίπτωση πλημμύρας

- Αποφεύγω να μετακινούμαι στους εξωτερικούς χώρους του σχολείου, όταν ο καιρός είναι άσχημος και πέφτουν καταρακτώδεις βροχές.
- Μένω μακριά από χώρους που έχουν πλημμυρίσει ή είναι επικίνδυνοι να πλημμυρίσουν ξανά, τις επόμενες ώρες.
- Μετακινούμαι σε ασφαλέστερο υψηλό σημείο (π.χ. όροφο).
- Αποφεύγω τα λιμνάζοντα νερά γιατί μπορεί να είναι αγωγοί ηλεκτρικού ρεύματος, σε περίπτωση που υπάρχουν διαρροές από ηλεκτρικές εγκαταστάσεις.
- Ακολουθώ τις οδηγίες των υπεύθυνων εκπαιδευτικών.

Καύσωνας

Ο **καύσωνας** αποτελεί εποχιακό φαινόμενο, συνηθισμένο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και οφείλεται στις ασυνήθιστες για την εποχή ψηλές θερμοκρασίες. Συγκεκριμένα, λέμε ότι έχουμε καύσωνα όταν:

- η θερμοκρασία υπερβαίνει τους 39°C,
- η θερμοκρασία διατηρείται στα ίδια υψηλά επίπεδα τουλάχιστον για 48 ώρες,
- η χαμηλότερη θερμοκρασία κατά τη διάρκεια της νύχτας δεν πέφτει κάτω από τους 28°C.

Ποια μέτρα λαμβάνω σε περίπτωση καύσωνα:

- Παραμένω σε κλειστούς και σε δροσερούς χώρους του σχολείου.
- Αποφεύγω άσκοπες μετακινήσεις κάτω από τον ήλιο.
- Αν πρέπει να μετακινηθώ σε ανοικτό χώρο, φοράω καπέλο.
- Πίνω άφθονο νερό και τρώω ελαφρά γεύματα.
- Αποφεύγω τις απότομες εναλλαγές θερμοκρασίας (π.χ. μετακίνηση από δροσερό σε ζεστό χώρο και αντίστροφα).
- Φοράω ελαφρά ρούχα.
- Απευθύνομαι στους καθηγητές μου για οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας που είναι πιθανόν να παρουσιαστεί.

Ανεμοστρόβιλος

Ο **ανεμοστρόβιλος** είναι ένα φυσικό φαινόμενο μικρής χρονικής διάρκειας. Πρόκειται για στροβιλισμό του αέρα που διαρκεί από μερικά δευτερόλεπτα μέχρι λίγα λεπτά της ώρας.

Ποια μέτρα λαμβάνω σε περίπτωση ανεμοστρόβιλου

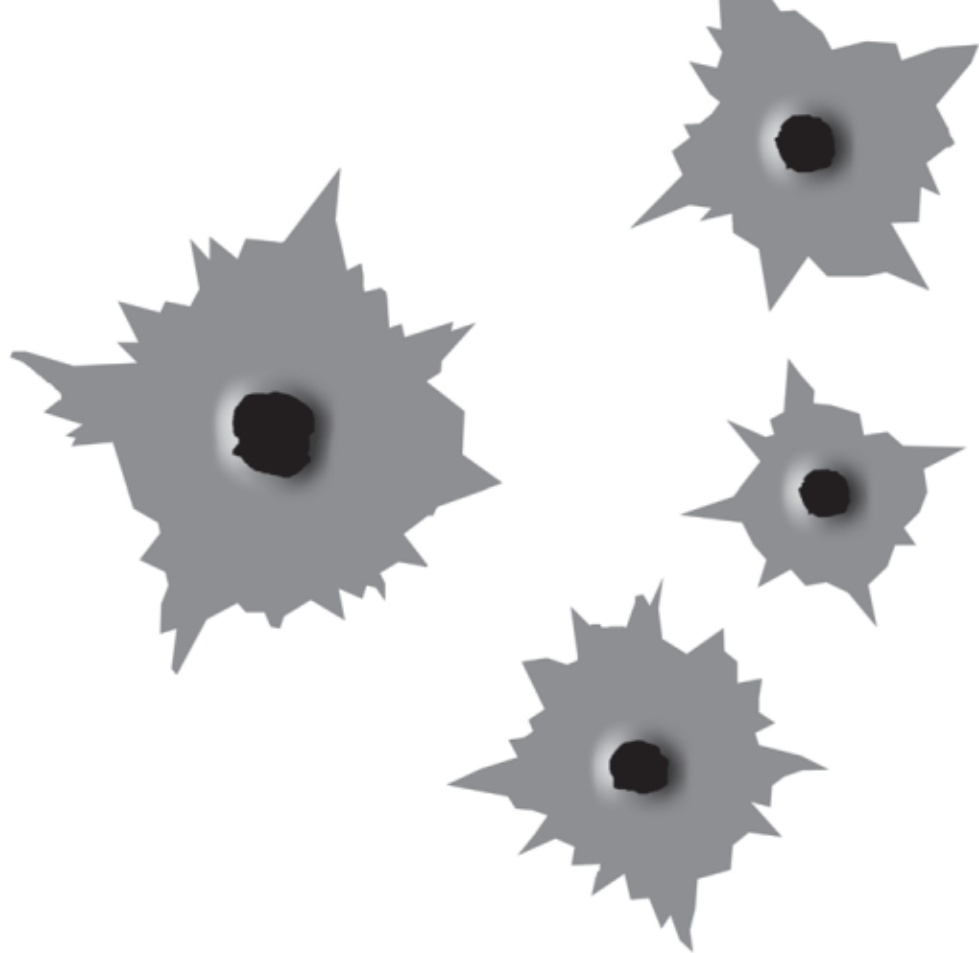
- Παραμένω σε κλειστούς χώρους του σχολείου και κλείνω τις πόρτες, τα παράθυρα και τις κουρτίνες.
- Αν υπάρχει δυνατότητα μετακίνησης, καταφεύγω σε υπόγειο χώρο ή χαμηλότερο επίπεδο (π.χ. όροφο, ισόγειο).
- Απομακρύνομαι από αντικείμενα που μπορεί να μετακινηθούν και από τζάμια που πιθανόν να σπάσουν.
- Αν βρίσκομαι σε ανοιχτούς χώρους του σχολείου, παρακολουθώ, αν είναι δυνατόν, τη διαδρομή του ανεμοστρόβιλου και κατευθύνομαι με ασφάλεια σε κλειστό χώρο.
- Αν δεν μπορώ να απομακρυνθώ έγκαιρα από τη διαδρομή του ανεμοστρόβιλου, ξαπλώνω μπρούμυτα σε κάποιο κοίλωμα, προστατεύοντας το κεφάλι με τα χέρια μου.

Κεραυνοί

Ο **κεραυνός** είναι ένα φυσικό φαινόμενο ηλεκτρικής εκκένωσης, που συνοδεύεται από εκτυφλωτική λάμψη (αστραπή) και βίαιη έκρηξη (βροντή).

Ποια μέτρα λαμβάνω σε περίπτωση κεραυνών

- Αποφεύγω να διακινούμαι στους εξωτερικούς χώρους του σχολείου.
- Παραμένω σε κλειστούς χώρους του σχολείου.
- Περιορίζομαι σε χώρους μακριά από παράθυρα, σωλήνες, μεταλλικά αντικείμενα και ηλεκτρικές εγκαταστάσεις.
- Αν εργάζομαι σε Ηλεκτρονικό Υπολογιστή, τον θέτω αμέσως εκτός λειτουργίας.
- Αποφεύγω τις βρύσες του νερού και τους νεροχύτες, επειδή οι μεταλλικοί σωλήνες μπορεί να μεταφέρουν την ηλεκτρική ενέργεια.
- Αν βρίσκομαι σε ανοιχτούς χώρους του σχολείου, αποφεύγω να βρίσκομαι κάτω από ψηλά δέντρα. Αν δεν υπάρχει άμεση πρόσβαση σε κλειστούς χώρους του σχολείου, πέφτω μπρούμυτα στο έδαφος και μένω ακίνητος/η, μέχρι να περάσει η καταιγίδα.

ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟ ΕΧΘΡΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Στην κατηγορία μεμονωμένο εχθρικό επεισόδιο περιλαμβάνονται οι πιο κάτω περιπτώσεις:

- Πολεμική σύρραξη / εχθροπραξίες.
- Τρομοκρατική ή κακόβουλη ενέργεια με στόχο το σχολείο (π.χ. επίθεση σε μαθητές και προσωπικό, εμπρησμός αιθουσών).
- Τρομοκρατική ή κακόβουλη ενέργεια κοντά στο σχολείο (π.χ. τοποθέτηση εκρηκτικού μηχανισμού σε αυτοκίνητο, ληστεία σε παρακείμενη τράπεζα).

Παρ' όλο που στην Κύπρο δεν έχουν παρουσιαστεί μέχρι σήμερα τέτοια επεισόδια, τα δυσάρεστα παραδείγματα από το εξωτερικό υποδεικνύουν ότι πρέπει να είμαστε έτοιμοι για να αντιμετωπίσουμε παρόμοια περιστατικά.

Ποια μέτρα λαμβάνω πριν από το επεισόδιο

- Συζητώ με τον καθηγητή και τους συμμαθητές μου τα πιθανά σενάρια ενός τέτοιου επεισοδίου.
- Εντοπίζω κατάλληλα σημεία/χώρους κάλυψης και προστασίας.
- Μαθαίνω τους χώρους του σχολείου και τις διαδρομές διαφυγής.
- Γνωρίζω το ρόλο που μου έχει ανατεθεί.
- Ενημερώνω τον καθηγητή μου, αν παρατηρήσω κάτι ύποπτο στο χώρο του σχολείου.

Ποια μέτρα λαμβάνω κατά τη διάρκεια του επεισοδίου

- Αν βρίσκομαι σε αίθουσα ή καλυμμένο χώρο, δεν μετακινούμαι. Καλύπτομαι κάτω από τα έπιπλα ή τα θρανία ή παίρνω τη θέση προστασίας κοντά στο δάπεδο, όσο γίνεται πιο μακριά από τα παράθυρα και τα τζάμια.
- Αν μπορώ, κλείνω τις κουρτίνες και δεν κάνω οποιοδήποτε θόρυβο.
- Αν χρειαστεί, κλειδώνω την πόρτα για να μην εισέλθει ανεπιθύμητο πρόσωπο μέσα στην αίθουσα.
- Αν βρεθώ στην αυλή καλύπτομαι πρόχειρα (δίπλα από τοίχους ή άλλα κτίσματα, δίπλα από δέντρα) ξαπλώνοντας στο έδαφος με τα χέρια στο κεφάλι. Μένω ακίνητος/η για να μη γίνω αντιληπτός/ή μέχρι τη λήξη του επεισοδίου.
- Όταν περάσει ο άμεσος κίνδυνος, μετά από οδηγίες των καθηγητών μου, μετακινούμαι σε ασφαλέστερο μέρος.
- Σε περίπτωση που δίνεται εντολή αποχώρησης από το σχολείο, τότε μεταβαίνω στο χώρο προστασίας που καθορίζει το Σχέδιο Διαφυγής.
- Αποχωρώ με τάξη, χωρίς φωνές και με γρήγορο βήμα.
- Ακολουθώ το συγκεκριμένο δρομολόγιο, που προσφέρει όσο το δυνατόν περισσότερη κάλυψη και το οποίο έχει προκαθοριστεί.
- Παραμένω στο χώρο συγκέντρωσης, μέχρι να με παραλάβουν οι γονείς ή οι κηδεμόνες μου.

Γ.Τ.Π. 271/2010 – 50.000 ISBN: 978-9963-38-755-7

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Σχεδιασμός: Άννα Θεοδοσίου

Εκτύπωση: Litho Web Ltd